

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 221. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 22-го вересня 1936.

VOL. XLIV. No. 221. Jersey City, N. J., Tuesday, September 22, 1936. THREE CENTS

УРЯД ПЛАНУЄ ДОПОМОГУ ФАРМЕРАМ НА ДОВГУ МЕТУ

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт покликав до життя два комітети урядових знавців рільництва, що мають розглянути способи найкращої допомоги фермерству з боку уряду, а передовсім, як завести асекурацію рільничих зборів та поправити вживання землі.

На чолі комітету для рільничої асекурації президент поставив секретаря рільництва, Волеса, а на чолі другого комітету — Мориса Кука, що стоїть тепер на чолі бюро для сільської електрифікації.

З ВИБОРЧОЇ КАМПАЇ

ТОПКА (Канзас). — Губернатор Ландон подав до публічного відома свою дальшу виборчу руту та заповідає, що буде говорити в Де Мойн, Мілвокі й Мінеаполісі.

Притому він обіцяє, що в своїх промовах попустить найосновніші питання американської політики. Він звернувся про тити Рузвелта, кажучи, що не думає перелічувувати Рузвелта в політичних об'явках.

Фелікс Варбург, відомий жидівський мільйонер, видав заяву за Ландона, кажучи, що кампанія підшептв, що, мовляв, Ландон є антисеміт, не опирається на правді.

Демократичний стейтовий комітет у Нью Йорку розіслав 12 мільйонів примірників виборчої літератури.

РУЗВЕЛТ ПРОТИ ГЕРСТА.

ВАШИНГТОН. — Стівен Ерлі, секретар президента Рузвелта, видав формальну заяву, в котрій таврує плядований напад „одного ноторичного власника газет“ на президента Рузвелта, що, мовляв, президент у своїй виборчій кампанії має допомогу з боку чужинецьких організацій, ворожих американській формі правління.

Заява не подає імені власника газет, але всі загально розуміють, що президент має на думці Вільяма Рендолафа Герста.

ГУРАГАН ОМИНУВ НОВУ АНГЛІЮ.

ВАШИНГТОН. — Гураган, що повстав на Атлантийським океані та в четвер в п'ятницю вдарив на побережжя стейту Нью Джерзі, не пішов на стейти Нової Англії, але завернувся в північно-східним напрямом на Атлантик.

Шкоди, спричинені гураганом, показуються трохи меншими, як спершу донесено. Передовсім не здійснилися побоювання за втрати в людях серед моряків, кораблів і лодок. Моряків рибачького корабля „Лонг Айленд“ знайдено майже всіх живими на вуглевій баржі у Луїсі, Делавер. Ця баржа вратувала 34 люда цієї залози. Трьох інших виловлено з води вже давніше, а ще досі не знають, де знаходяться ще 3 моряки „Лонг Айленда“.

БОМБА В ГАЗЕТІ.

ГАВАНА (Куба). — Під домом газети „Наіс“ вибухла бомба, захована в вантажнім авті. Вибух чути було 12 миль довкола. Вона знищила дво-поверховий будинок та недалеко церкву. Маєткову шкоду обчислюють на \$150,000 до \$200,000.

Згинули підчас вибуху один поліцай, що стояв коло будинку, та два прохожі. Вибух ранив тяжко теж кількох робітників газети, з котрих один уже помер.

Поліція каже, що бомба певно важила коло 1-500 фунтів. Радна приписує, що вибух викликали кубські радикали, невдоволені зо становища газети до еспанських подій.

Поліція знайшла під іншою газетою підставлений ладунек динаміту й запобігла вибухові.

МАЮТЬ ВІДКРИТИ ПРАВИЛЬНИЙ КУРС ЛІТАКІВ ПОНАД ТИХИЙ ОКЕАН.

НЬЮ ЙОРК. — Підприємство „Пан Америкен Ервейз“ заявило, що вже в жовтні почнеться правильний рух літаків понад Тихий океан.

Перший літак підприємства вилетить із Сан Франсіско 21-го жовтня. Літак має прибути до Манілі, на Филиппінах, за 6 днів. Ця дорога, що вносить 8,200 миль, поділена на 5 частей. З них найдовша перша частина, між Сан Франсіско і Гонолулоу, бо 2,410 миль.

Літаки будуть курсувати правильно раз на тиждень. Підприємство видало 5 мільйонів доларів на влаштування цього подолання між Америкою й Азією.

СМЕРТЬ ВИЗНАЧНОГО БАНДИТА.

КІПОРТ (Нью Джерзі). — Невисліджені бандити вбили відомого бандита Роберта Дж. Соливана, звісного під іменем „Фармер“.

В його кишнях поліція знайшла записник, з котрого виходить, що бандит доставляв обом великим партіям „виборчих гієн“.

ФАЛЬШУВАВ ТАБЕЛЮ ВИГРАНИХ.

У Вжесні (Познанщина) арештували одного власника державної колектури, який фальшував табелю виграних, вичеркуючи з більших чисел зера й виплачуючи клієнтам менші суми, як їм належалося за виграні лосьи.

„ФІЛЬМОВІ ВЧИТЕЛІ“ ПІД КЛЮЧЕМ.

Фільмовою зіркою може кожний бути, хто заплатити 10 зл. за скрити фільмових наук. Таке придумали Юзеф Радзкі і Міхал Розенберг і помістили оголошення, що фірма „Елізафільм“ потребує кандидатів і кандидаток до фільмової гри. До цього кожний мусів прислати знимку і 1 зл. на кошти пересилки. Кожний із кандидатів діставав відповідь, що знаменито надається до гри, тільки мусить прислати 10 зл. на фільмові, наукові скрити. Багато ледковірних вислали гроші. За те діставали ріжні витинки з фільмових журналів. Тепер опинились неfortunні творці польського Голівуду під ключем.

„СТАЛІНГРАД“.

Большевики перейменували свого часу московське місто Царіцині на Сталінград. Прилучивши до нього кілька сіл і містечок, створили „столицю“, що тягнеться здовж Волги на яких 5 кілометрів і нараховує 400 тисяч населення. Але, характеристично для советської дійсності, цілу оту столицю обслуговує один-одніський візник і одно-одніське авто. (Див. „Правда“ з 13-го червня ц. р.).

ФІЯЛКИ ВИСОКІ І МЕТЕР.

На острові Нової Зеландії виїхала наукова експедиція, щоби перепровести досліди, які європейські рости приймаються на новозеландському ґрунті. Звідомлення цієї експедиції подають фантастичні вістки про небувалі висліди експериментів. Наприклад фіялки виростили високі на одностові куші з листям у четверо більшим, як в Європі. Цікаве, що хоч самі куші є великі і мають багато квітів, самі квіти є такі самі, як в Європі. Також квіти дали величезні, але квіти залишилися нормальні. Намомість цюрічки і маїни занідли і зовсім не прийнялись.

ФАЛЬШИВИЙ ЕПІСКОП.

Фальшивий єпископ у Чехословаччині пописувався „великою релігійною місією“ та збірками. Його, очевидно, арештували і виявилось, що він називається Тарловський, але крім свого називає мав ще кілька інших у запасі. В Мілані (Італія) подався ввіз за польського єпископа і збирав величезні суми на релігійні цілі, аж поки його не посатили в юрму. Потім вилінував у Варшаві як утікач і большевицького пекла і теж добре заробив на своїх терпіннях. Вдалось йому навіть викрутитися на авдієнцію до тодішнього папського нунція монс. Мармаджія. Аж у Чехословаччині скінчив свою „духовну“ кар'єру.

СТУДЕНТИ ПРИ ПРАЦІ.

Черновецькі студенти з товариств „Запорожець“, „Чорноморе“ і „Залізняки“ створили „лабор праці“ і працюють як мулярські помічники при перебудові бурси ім. О. Федьковича.

КУРЯ З ЧОТИМА НОГАМИ.

На фармі Джошуї Дейвіса коло Ітакі, Нью Йорк, вилізло куря, що під кожним крилом має по один зайвий нозі та ще одно крило на хребті, котре виглядає як керма.

ЖИДИ БОЯТЬСЯ АРАБІВ!

Головний інспектор для еміграційних справ у Варшаві видав дозвіл старосту в Ярославі видавати безплатні пацпорти на виїзд до Палестини. Та хоч тепер можна дістати безплатні пацпорти, до староства — як довідомляє преса — ніхто з жидів не годиться на виїзд до Палестини!

ФУТРА ЗА 1,000,000 ДОЛЯРІВ.

Через Варшаву перевезли дорожочіний транспорт футер, закуплених англійськими й американськими концернами на советських ліцитаціях у Ленінграді. Під опікою трьох детективів вислали з ССР до Лондону й Злучених Держав шкірки срібних лисів і т. п. вартості 1,000,000 доларів.

НЕЩАСЛИВИЙ БЕФШТИК.

Польський змагун Ної, на якого поляки поклали величезної надії в бігу на 10 км. (підчас олімпійських ігор у Берліні), завів на щідій лінії, бо не тільки не добув першого місця, але взагалі вийшов пункту. Тепер польські часописи подають гумористичне оправдання неповодження Ної. Цєю причиною є бешфштик, що його Ної зів кілька годин перед змаганнями всупереч о-сторогам своїх провідників. За свій апетит мусів відпокутувати, бо в часі бігу дістав кольку і шлункові болі. Вже по чотирьох кілометрах був він „скінчений“ і з тяжким трудом скінчив біг.

ЗЛОДИСЬКА АКАДЕМІЯ.

Злодійську академію оснував у Каїрі (Єгипет) Ашур Іб-рагім, що відсидів три роки в тюрмі. Академія існувала під невинною назвою „Венерія школа для дорослих“. В академії були два відділи і підготовний курс, що на нього ходили діти від 8—15 літ. Пан професор послав дуже часто своїх учнів до багатої дільниці міста на „практичні декції“, з яких вони приносили ріжні речі. Украдені речі набував сам пан професор, оцінюючи їх на свій лад і виплачуючи адептам половину ціни. Це теж було причиною у-дачки „академії“. Один з учнів привів йому дорогоцінний нарамник Ашур оцінив його на 100 яєстрів і запропонував учневі половину. Ця оцінка видавалась учневі занизька і він пішов до золотника, який давав без торгу 60 фунтів. Огірчений на Ашура учень повідомив про все поліцію і ця „накрила“ „академія“ в мей-ті коли Ашур пояснював, яким способом можна відтяти жінці торбину.

102-ЛІТНЯ БАБУСА ПОМЕРЛА.

В Полоцьку домерла в 102-му році життя С. Любідська. Ціле життя була здорова. Дошка-лася 91 внуки і правнуки. У-сіх мала списах на окремій картонці.

ОСИ ПРОТИ ХРУЩІВ.

З Будапешту переслали до Канади 7 скринь ідовитих осци, що під кожним крилом має по один зайвий нозі та ще одно крило на хребті, котре виглядає як керма.

ВИДМОВА.

На руки членів засновників „Товариства буших вихованців Української Кремянської Гімназії“ прийшло рішення староства про відмову зареєструвати Т-во, бо участь у ньому осіб судово караних за протидержавну діяльність створило небезпеку „заключення спокою публічного“. Товариство мало за завданні: 1) піддання внутрішньої духової спільности та підношення культурного рівня членів шляхом взаємного самовиховання і 2) несення моральної та матеріальної помочі для гімназії.

АРЕШТИ ДЛЯ МАЛОЛІТНІХ У ЛЬВОВІ.

У Львові довилася уже деяка кількість поліціяток в одностроях. Їхнім завданням є нагляд і контролі над малолітніми. В подіційних казармах при вул. Казимірівській улажено кімнати для придержаних до 14 літ. Всі малолітні, що їх придержать додіянт-ки, матимуть у тих кімнатах 48 годин одіку й догляд аж до виняснення їх походження і приналежності. В цих дитячих арештах улажено лазню і натрички, де всі малі волоцюги та злочинці муситимуть на вступі викупатися. Їхні убрання будуть їм відбирати, а на час придержання дістануть вони полотняні піжами. По ствердженні походження і приналежності волоцюгів скермують до заведень попра-ви, а малих злочинців передаватимуть судові для малолітніх. Харчі діставатимуть тричі денно з поліційної кухні.

МОДВИГИ ПОЛЬСЬКОГО НІТШЕ.

Нітше з Катовиць не бавився у філософію, тільки шантував направо й ліво, поки не повинувался йому нога і не посалили його до тюрми відсидувати кару 6-місячної в'язниці. В біді не забув про своїх знайомих і написав на них кілька донесень до прокуратури. У висліді тих донесень арештували урядовців прокуратури Респонда Ригельського та безплатного судового практиканта Ленгера. Ця справа викликала величезну сензацію. Арештували всіх за те, що вони скривали судові акти якогось Іванського, що має бути на підставі тих актів покараний. Махінації арештованих мали допровадити до цього, щоб Іванського вчистити амністією. Тепер усі відповідатимуть перед судом за свої вчинки, але Нітше лише далі донесення, які викриють ще не одну аферу.

СТАЛІН ТАКИ ХВОРИЙ

БЕРЛІН. — Німецький часопис „Берлінер Тагесблат“ доносить, що Сталін таки поважно хворий. Климентій Ворошилов, комісар оборони, готовиться зайняти його місце. Вістки про хворобу Сталіна кружляли вже віддавна по Європі, однак кожний раз советський уряд рішучо заперечував їх, кажучи, що Сталін у повному здоров'ї й перебуває тепер на вакаціях на Кавказі. Однак німецький часопис твердить, що Сталін таки поважно хворий на стверднення артерії. Останній раз бачили його прилюдно в Москві, підчас військової паради, й від того часу він нікому на очі не показувався.

ЗМІНА КАБІНЕТУ В ПОЛЬЩІ.

БЕРЛІН. — У французьких дипломатичних колах твердять, що генерал Ридз-Смігли, „сильний чоловік Польщі“, задумує незабаром „пересипати“ свій кабінет міністрів та очистити його з протинімецьких впливів. Передовсім відійде теперішній міністер заграничних справ Юзеф Бек, що є явним представником германофільської політики. Прем'єром міністрів стане Адам Коц. Новий кабінет буде відлоти дпрофранцузький.

РЕВОЛЮЦІОНЕРИ НАСТУПАЮТЬ НА МАДРИД.

БУРґОС (Еспанія). — Головний командант революційних військ, ген. Франціско Франко, концентрує війська біля Мадриду й задумує повести головний наступ на столицю. Вже тепер розпочалися завзяті бої за місто Макведа, що є віддалене десять миль від Мадриду й становить головну й останню перепону на шляху до Мадриду. Як повідомляють останні звіти, революціонери є в наступі, а війська уряду у відступі.

АНГЛІЯ ЗНОВ ПРОБУЄ ВІДНОВИТИ ЛЬОКАРНО.

ЛОНДОН. — Секретар англійських заграничних справ Іден прийняв у себе на авдієнції французького, німецького, італійського та бельгійського амбасадора й переговорював з ними можливість відновлення льокарнського договору, що мав би у-спокоїти схвильовану Європу. Спробу скликання конференції європейських держав Іден робив уже два місяці тому, однак держави відповіли, що треба й навару місяців відложити. В політичних кругах передбачають, що ця чергова спроба знов не вдасться.

НЕ ДОПУСТИЛИ ПОЛЬСЬКИХ ФІЛЬМ ДО КОНКУРСУ.

ВЕНЕЦІЯ. — У Венеції зо року відбувається конкурс фільм, у якому беруть участь фільмові підприємства ріжних держав та в якому вибирають з усіх фільмів одну найкращу. Цього року у цьому конкурсі взяли участь десять держав. Польща теж післала свої фільми, однак з огляду на низьку мистецьку вартість тих фільмів їх навіть не допущено до конкурсу. Не допущено до конкурсу також фільми американської продукції, в якій виступає польський відомий співак Кепура, а то тому, що ця фільма неправдиво сходило побутові сцени з італійського життя.

ЗБЛИЖЕННЯ НІМЕЧЧИНИ Й ЛИТВИ.

ПАРИЖ. — Агенція Гаваса доносить з Ковна, що німецький уряд запропонував Литві заключення пакту про ненапад. Литовський уряд засадничо на це згодився, однак хотів іще наперед порозумітися зо своїми союзниками, в першій мірі з іншими балтійськими державами. Інці балтійські держави згодилися на це, отже у близькій будучині можна сподіватися між Німеччиною і балтійськими державами приятельських переговорів.

НОВІ АРЕШТУВАННЯ В ПОЛЬЩІ.

ЛЬВІВ. — У звязку з подіями на Маківці стрийська поліція арештувала й відставила до окружного суду в Стрию чотирьох хлопців, з Верчан, Лотатник і Добрилян, як теж п'ятьох хлопців із Синевідська Вижного. Всім їм закидають участь у подіях на Маківці.

Від 5 вересня якась невідома рука понала підпалювати в Славську жидівські лиси і стирти сіна. Хоч слідство не викрило винників, жиди підняли крик, що це протижидівська акція української молоті. У звязку з цим дня 15 вересня арештувала поліція 14 громадян Славська, між іншими голову читальні „Просвіти“, Олександра Кіраля і голову К. Л. К. Василя Свєрбуна. По двох добах їх випущено, задержуючи тільки одного з них, Гриця Марчуна.

БЮТЬ КОМУНІСТІВ.

ЛЬВІВ. — У Мечишові, бережанського повіту, невідомі справники вбили відомого комунара Снака, абсолютного філософа. У селі Поринах побрили хлопці трьох місцевих комунарських агітаторів.

"СВОБОДА" (LIBERTY)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays. Owned by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1914 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свобода“: ВЕрген 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: ВЕрген 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "СВОБОДА", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

3 ІНТЕРНАЦІОНАЛЬНОЇ ХРОНІКИ

Події розвиваються з такою швидкістю, що мої інформації з міжнародної політики, що йдуть до редакції „Свободи“ з Риму десять днів, — мають всі шанси прийти перестарілими, тому мушу вибирати їх з великою пильністю. Але в усюду раз, що в них ніколи не перестаріється, це отой динамічний ритм, з яким ці події розвиваються, змінюються, забуваються... Десять днів для нас в Європі тепер дуже довгий термін: за цей час може вибухнути десяток революцій і бути розстріляними чи спаленими живими якими десяти тисяч людей! Кажу загальною — в Європі. — Бо в Італії ми сидимо досить спокійно, відчуваючи, що ціла італійська нація — один мотузок, який ще доволу стоятиме, мов та скеля в розбуханому морі. Зате французу, наприклад, (про Еспанію нема вже чого й казати) починають себе ніби на відкритому морі, де кожній хвилі набігає на них ніби якась нова загрозна хвиля... і тому рятуються на отій самій скелі, що зветься Італією. Ніколи ще в Італії не було стільки подорожуючих французів, як в останніх двох місяцях. Північна Італія впрост повна французів, що купують все, що можуть — землі, вілли, будинки, палати. Щоб тільки вкласти денегу свої капітали, які починають поважно загроженіми в Франції. Тимчасом в Франції господарює далі т. зв. „Народний фронт“, що в ньому головну скрипку грають, як звичайно, найбільш рішучі і найбільш активні, себто в даному разі — комуністи. Комуністи зрозуміли, з довгої практики маневрування народними масами, що в великих народних об'єднаннях чи — „фронтах“ провід усе буде в руках рішучої меншости, і тому з рішучістю повели очо свою політику єднання з соціалістичними та буржуазно-радикальними елементами. В не звичайно швидкому часі практика життя виказала, що так воно й є. По всіх усядах, де утвердилися так звані народні фронти з соціалістів, комуністів і лівих демократів, фактичне керування опинилося в руках комуністів. Зрештою, той самий процес ми бачили і в Україні в часах Центральної Ради. Складена зпочатку з самих автономістів, Центральна Рада незвичайно швидко еволюціонувала на шляху національного самовідчування і дійшла до проголошення мостійності, про котру перше навіть і не думала. Такі формації, як спільні фронти, дають найпридатніший ґрунт саме для екстремістичних, а не поміркованих течій, що одного дня мусять зрештою призначитися, що їм таки не по шляху. Питання тепер тільки таке, чи поміркованіші французькі партії, що ввійшли в отой французький народний „антифашистський“ фронт (ніби для оборони „демократичних свобод“, загроженних „фашизмом“) зрозуміють своєчасно, що вони є тільки знаряддям в руках своїх рішучих і готових на все спільників, чи продовжуватимуть ще довгий час відігравати ролю симпатизуючих „попутчиків“. В першому випадку, якщо комуністи ще не встигли відібрати їм мас та скріпитися їхнім „попутництвом“, їхня дезерція з народного фронту могла би ще врятувати Францію від осетчинні, — в другому випадку, якщо вони своєчасно не зрозуміють своєї пасивної ролі, вони відіграватимуть ролю російських есерів та меншевістів, а потім контрреволюціонерів, безжалісно розстрілюваних.

ЛАНДОН ПРО ПРОБЛЕМИ МОЛОДІ

У Топіка, столиці стейту Канзас, виголосив губернатор того стейту, Алфред Ландон, промову про важну проблему молоді. Ландон не закривав тяжкого стану американської молоді в нинішніх часах депресії. Коли доля кожного робітника в депресії незavidна, то подвійно незavidна доля молодих людей, котрі щойно починають працювати. Їх губернатор Ландон уважає за найсумніші жертви депресії. Коли для робітників, що вже колись мали роботу, депресія значить утрату праці й зарібку, для молоді депресія значить багато більше: знищення надії на можливість удержати себе саму своєю працею, надії стати самостійною. По таких реалістичним змальованню існуючих обставин читач промови жде від Ландона, як практичного політика, поради: шож треба робити, щоб зарадити цьому лиху? І Ландон, признати треба, не завів. Він дав раду. Він каже, що цю зарадочу є нове пограниччя, себто нові винаходи. Пограниччя („фронтір“) відіграло в американській історії спеціальну ролю. На „пограниччя“ в Америці йшли здавна люди, що були невдоволені з життя в давніх оселях. „Пограниччя“ лежало там, де кінчилися постійні поселення білих. „Пограниччя“ посувалося шораз далі на захід. Накінцець його не стало: біле населення заселило всю територію Америки, від океану до океану. Не стало „фронтіру“, не стало місця для впливу нових, невдоволених, підприємчивих духів. Шож тепер робити? Губернатор Ландон каже молоді, шоб вона не журилася тим, що не стало „пограниччя“, бо таке „пограниччя“ ще є: нові винаходи. Це значить, шоб нові винаходи витворять для молодих людей стільки становищ, посад, „джабів“, нагоди до праці, скільки давніше давали землі на „пограниччі“. Шоб губернатор Ландон до певної міри має слушність, не можна заперечити. Нові винаходи справді дають працю людям. Одначе чи можна вважати нові винаходи розвсюком питання безробіття, хочби безробіття самої молоді? Коли правдою є, шоб кожний новий винахід дає працю новим людям, чи не є теж правдою, шоб кожний винахід викидає з праці людей? Розумування губернатора Ландона мало би рацію тоді, колиб за кожним винаходом приймали до праці більше людей, як їх було занятих досі. Та чи так воно є? Чи не є це фактом, шоб назалгал нові винаходи викидають з праці більше людей, ніж дають нових робіт? Адже це є рація винаходу ошадити працю. Адже на те винахід приймає підприємець, шоб він ошадить працю й видатки. Якеж тепер можна таке говорити народові, шоб нові винаходи відіграють в американській національній господарстві таку ролю, яку відіграє „пограниччя“, себто вільна земля на заході?

ВІЙНА І РЕВОЛЮЦІЯ

Друга частина „ВОЛИНГ“. Передуми забороняться. Авторські права застережені. Зпочатку були це „бої під Львовом“. За германців одерадіви. Ті засідали за хатою старого Соловєя і підхопили тільки „наші“ ведуть наступ. Львів готовий розсипатися в руїну, але не здається. Та й „наші“ не дармують. Снігові кулі заліплюють стіни, двері, вікна. Ось бренькнула тахля. З дверей виривається Соловєй, хапає коромисляку і, як є у одній білизні з розхристаного пазухою та матнею, накидається на фронтівників. Ті розсипаються, мов розірвана шрапнеля. — Ааа, рублик вам покорило! — трагічно-урочисто проголошує старий. — Ааа, стосот чортів ув васу ма!... Стотіть, очима сирими водить навкруги, розчухрана його сива грива має на вітрі. — А ті кляті, ті розпрокляті... Доганяй їх. Але колиб тільки піймав кого... О, Соловєй жартів не знає. Як зведе кого через спину коромислякою, як обамбурить... Клякнеш одразу до землі. Але завзяті воляки цього не лякаються. В скорім часі Соловєва хата перетворилася у неймовірну фортецю Перемишль. Военні операції набирають особливого гарту. Зби-

бою дуже сумну картину на землі, було для нього доброю нагородою за своє нечемне обходження з хоробрим воїством. І нарешті Перемишль „впав“. Школи в той день не було. Учні поставили в парі, сказали взятися за руки, втиснули кожному в руку клаптик трьохкольорового паперу і повели „слухати благодарственный молебень“. О. Клявдій говорив про „наших непобідимих героїв“, які здобули найбільшу твердиню ворога. Володько слухає з натхненням промову священника. Він уявляє собі ту твердиню такою, як та в Дубні, яку здобув колись зі своїми козаками хоробрий Тарас Бульба. У скорім часі з'явилися у школі великі барвисті картини з написом „Бой руских под Перемишлем“. Володько ще більше переконався про хоробрість руских. На картині купала москалів, які буревієм, майже один одному по головах, мчать у „штихову атаку“. Лицях їх створили сильні. На деячох гора вояцького зняряддя. Напроти них в кулі, де намальована потрошена гармата і забитий ворожий кінь, в неладі втікають австрійки. Рускі колють ворогів „штиками“, з боку їх скочили козаки, які січуть їх шаблями, мов калусту. Одночасно з цими картинами з'явилися книжечки про хороброго донського козака Кузьму Крючкова. Сам вісімнадцять німців забив. Коли напали на нього прокляті нехристи, Кузьма Крючков сік їх шаблею. Але шаблею вибив йому ворожий кіннотчик. Хоробро відбиваючись від ударів, козак колов ворогів списом. Не стало списи, козак стріляв. Шіснацять ран дістав могутній герой, але ворогів знищив. У „госпіталі“, де лежав Кузьма Крючков, велика метушня. Всі хочуть побачити неможливого козака. Сама царина довідалась про чини хороброго і забажала його відвідати та обдарувати подарунками. Козак дістав з рук царини іконку і портрет царя з власноручним підписом. Коли царина запитала, які він має ще бажанья, козак відповів: — скорей на фронт, чоб-би умереть за веру, царя і атечество. Читали ці книжечки у школі, читали по хатах. Жінки слухали і жахалися, чоловіки клепали очима і довго розмажували руками, вихвалюючи такого надзвичайного козака. Навіть Матвій зворушився, але чомусь у нього вирвалось: „деє, може такого козака зовсім і не було“... (Далі буде).

пер нараз виявили себе незвичайно войовничими і галасують про необхідність збройної оборони... Еспанії. Таких патріотів чужих країн ми досить бачили і в себе, і ніколи їхня велика активність нічого доброго не віщувала. Чи встоїть проти них французький уряд Блюма, цього французького Керенського? — Ось питання, що тут всіх глибоко хвилює. Тут думають, шоб коли би уряд Блюма не встав перед загрозами комуністичного крила народнього фронту, інтервенція в Еспанії, і після неї, і в звязку з нею, булаб загальна європейська війна неминуча. Німеччина й Італія не могли би залишити еспанських повстанців на погладу долі проти французької армії чи тільки проти французької зброї. Але, в усіякому разі, тут сильно сумніваються, шоб уряд Блюма міг накинути свою волю комуністичному активі: вже тепер у Франції існують дві влади: одна видима, уряд, і друга, — відчувальна, — комуністичної боївки. Знайшовшись тепер між цими двома владами, француз, хто може, тікають до Італії і купують, все, шоб бачать... Евген Онацький, Рим.

РЕЛІГІЯ І ПАТРІОТИЗМ

На днях відбулася в католицькій катедрі св. Патрика в Нью Йорку конвенція представників „Holy Name Society“, на якій крім кардинала Гейза було 8 єпископів, 21 монсеньєрів, 200 священників і 5,000 світських католиків. Народи конвенції оберталися коло боротьби з комунізмом і атеїзмом, при чім порушено теж відношення релігії до патріотизму. Занепокоєні поширенням комунізму, атеїзму й матеріалізму — католицькі священники і світські провідники застановилися над тим, як би оборонити людство перед тими небезпеками. В часі нарад відчитано благословення й привіт від папи, в яким піднесено заслуги організації, які полягають головню в тому, шоб вона гуртує тих, шоб служать Богові й вітчизні, шоб готові боронити святі інтереси правдивої релігії й правдивого патріотизму. Знову ж кардинал Гейз, пояснюючи ближче привіт папи, сказав: „Слово „патріотизм“ видається у нашим власнім краю якимось пережитком. Рідко коли його подибемо. Рідко коли його чуємо. Нам навіть доносять, шоб по школах, колежах і університетах частіше можна почути слово „комунізм“, ніж слово „патріотизм“. Уявіть собі, шоб Америка пробуде захвати перед своїми горжанами слово „патріотизм“. А ось Святіший Отець у своїому листі каже: „Гуртуйтеся для оборони святих інтересів правдивої релігії й правдивого патріотизму“. Наводимо ці гадки найвищих достойників католицької церкви тому, шоб вони є характеристичні. Вони дуже тісно звязують в одно ці два поняття: релігія і патріотизм. Їх власні висновки роблять вражіння, шоб ці слова є нерозлучні: справжній патріотизм має релігійне підложжя; знову ж релігія, яка вчить дбати про своїх ближніх, логічним шляхом мусить довести до патріотизму. Обидва ці поняття, себто релігія і патріотизм, мають ідеалістичний піпклад і обидва є запереченням матеріалізму, атеїзму й комунізму. Нині боротьба у світі ведеться за ці дві групи філософських положень. на релігійности, ідеалізмі й патріотизмі опирається нинішня наша цивілізація. З другого боку стоять інтернаціональний соціалізм, комунізм, матеріалізм і атеїзм, шоб ті основи нашої цивілізації хотять підважити. Відповідно до цих двох заходжень уставляються нині у два табори всі політичні струї, гурти та ідеологічні центри. В українськім суспільнім життї такий поділ теж зарисовується. Вся націоналістична ідеологія є оперта на ідеалізмі, пошваті, патріотизмі й на пошані релігії. Ми бачимо, шоб націоналісти не тільки визнають „святі інтереси правдивого патріотизму“, але й за них гинуть. Вони теж нескрабно підкреслюють свою прихильність до церкви та до релігії й роблять це свідомо, а часто несвідомо, відчуваючи інстинктно загрозу з боку діаметрально-протидежної струї, якою є комунізм. Себто відчувають загрозу з боку тої самої струї, шоб в одинокій мірі загрожує церкві й релігії.

І ПРО ЦЕ ВАРТО ЗНАТИ

Українська чудо-дитина. Читавмо часто в газетах про геніяльних дітей, шоб звертають на себе увагу звичайно в ділянці мистецтва, як музики, театру, фільми, танцю, малювання і т. д. Дуже часто вони справдішні феномени, шоб викликають тільки здивування. До них слід зачислити одну українську дитину, роджену 21. серпня 1922 р. в Словенії, шоб є унікатом шодо „науки“ та знання. Я мав нагоду бувати в домі її батька, Андрія Камінського, родом із Галичини, і все дивувало мене та моїх знайомих, як вона, Аспазія Нінон, говорить до батька латинською або клясичною грецькою мовою і то так легко і плавно (батько трохи о-

напам'ять. Воскресну утрено, акафіст і велику частину євангелій знає напам'ять. То все дивує нас, абсолютевий гімназист, бо коли маніфестуємо знання грецької мови, то звичайно цитуємо: „Мені аейде, теа...“ і то по більшій часті, є все! Але для неї ще не все. Вона має величезний основний науковий матеріал в годові і якби не була тільки 14-літньою дитиною, моглаб легко читати лекції з університетської катедрі. Вона знає знаменито географію, а з історії різні партії передає наче з монографії. Знає всіх володарів європейських держав від Туреччини до Англії та Данії, вичисляючи династії всяких Аббасидів, атимідів і т. д. Знає 129 провінцій, на які була розділена римська імперія за Константина Великого, і ще навязе цілу вязанку тодішніх августів і цезарів; знає точний поділ ріжних країв, напр. назви: 89 французьких департаментів зі всіми містами, всі стейти північної Америки, Бразилії і т. д. Вичисляє всі міста на яком Борнео чи Суматрі. Спитаєте про долини Дунаю, вона каже: Знаю їх 320 і починає вичисляти. Знає цілу безконечність рік, міст, островів, заливів всіх континентів. Величезну масу міст і рік називає по латинськи. А вже диво бере слухати назви всіх племен (більше сотні) в самій Галії, Германії, Ренії чи Панонії, або цілі десятки колоній, які позасновували Діядохи. Аспазія оповідає грецьку історію по грецьки, римську по латинськи, німецьку по німецьки, українську по українськи, сербську по сербськи. Переглядаючи білгородський щоденник „Політику“, ми прочитали, шоб якийсь там професор написав, як св. Методій пішов до манастиря Олімпу в Малій Азії. Хтось здивувався: „Олімп в Малій Азії?!“ Тоді хтось з присутніх стверджує з енциклопедії Маєра з Олімпа. А мала Нінон каже поважно, без енциклопедії та з голви: „Олімпів є 8: в Тесалії, на Евбеї, на Скірос, на Мітілені, на Кипрі, коло Мілету, біля Бруси і в Галатії, де Манліус Вульсон 189 р. побив трокмів і толетобоких. За християнських часів Олімп змінили на Еліас, гора св. Ілії на Мігілені“. Все те було товчком, шоб спонукав мене написати про 14-літню Аспазію Нінон Камінську цих кілька правдивих рядків, в часах, коли пишуть про все, улард, хтось ногою в м'яз, пишуть і світ інтересується. Чомуж би світ не мав знати й про цю феноменально здібну людину? Мушу притім підкреслити великий педагогічний хист батька малої Нінон. Бо хоч вона має незвичайну пам'ять і є напричуд здібною дитиною, то всетаки сама від себе, без умілого проводу ніяк не змоглаб осягнути цього феноменального знання і стати правдивим чудом, тимбільше, шоб школа їй такого знання не далаб, а вона взагалі ніодної днини не була в школі. Та вона не тільки в науці цікава: вона запряже і розпряже коні, сама поганяє і в полі йде на сінокоси тай взагалі до всякого діла цікава дитина. Це надзвичайно кріпка, здорова голова, без нервних, ексальтованих, істеричних підкладів. Слов. Бістріца, в серпні 1936. Іван Будз.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ПШКАГО, Ілл. Бр. св. Юрія, від 379, повідалемо всіх своїх членів, шоб місячні збори відбууться 4 жовтня зарпа по Службі Божій в галі церковній при Райс і Оксая ул. Тому просимо членів прибути на збори, бо маємо важні справи до пологоження. — За уряд: Петро Савачський, предс.; Михайло Семків, зас.; Василь Пилипів, секр.

НА БІЖУЧІ ТЕМИ

ВИБОРЧІ ВОРОЖБИ.

Тижневик „Литерері Дайджест” час від часу сондує публичну опінію про різні важні питання.

Слово „сондувати” це криве англійського слова „савнд” (sound). Походять ці слова від французького слова „sonder”, що означає: мірити глибину води. Глибину мірять, опускаючи в воду тягар на довгих шнурі. Цей прилад називається „сонда”. Крім цих звичайних значень слова набрали ще різних фігуральних значень. Отже словом „сонда” означено наприклад спосіб розслідування ран, а слово „сондувати” поширено приміром на розслідування річей невловних, як наприклад публичної опінії.

„Сондою” для зміркування публичної опінії є так звані „соломяні” голосування. Газета розсилає різним людям бальоти й просить їх відслати бальоти назад, зазначивши на них свої погляди.

РУЗВЕЛТ І ЛАНДОН.

Звісно, що публична опінія змінюється. Нині виборці в Америці можуть більшістю бути за одного кандидата, за тиждень за другого. Навіть місяць по справжніх виборах настрої виборців може бути інакший, як під час виборів.

„Соломяне” голосування рижнється тим від справжнього, що справжнє ноте настрої населення в один день. „Соломяне” голосування, не маючи за собою державної машинерії, цього зробити не може. Воно збирається довгий час, часто кілька місяців, і за весь цей час ці настрої часто змінюються.

Коли почалося пробне голосування „Литері Дайджеста” над симпатіями щодо вибору президента, то Ландон мав кілька разів більше прихильників, як мав Рузвелт. Останнє перерахування голосів показує, що Рузвелт має вже 2 голоси на кожних 3 і пів голосу для Лондона. Назагал, Рузвелт має великі симпатії в південних стейтах, а Ландон на півночі.

Всі цікавляться, як буде повертатися публична опінія далі, а ще більше, наскільки це пробне голосування буде подібне до справжнього.

СЛАБА ФІГУРА.

„Соломяне” голосування, здається, вже тепер зовсім певно показує незavidну долю Лемке, кандидата „Партії Злуки”, себто прихильників о. Коклина, фермерсько-робітничої групи самого Лемке та останків партії Гуї Лонга.

Про цього Лемке говорили, що він потрапить відбити багато голосів від Рузвелта, проти котрого Лемке й „Партія Злуки” звертає своє вістря.

Показується, що Лемке потрапив стягнути мало голосів. На 153,000 голосів, відданих за Ландона, і 88,000 голосів, відданих за Рузвелта, Лемке зібрав ледви 10,000 голосів.

ЩЕ СЛАБШІ ФІГУРИ.

Потішитися може Лемке хіба тим, що є кандидати, які ще менше мають голосів, як він.

Є ним передовсім соціалістичний кандидат Томас та комуністичний кандидат Бродер. Досі Томас дістав 1,100 голосів, а Бродер 492.

Звісно, для Лемке це потіха з порожнього міха.

КОКЛИНОВІ КРЕАТУРИ.

Для стану публичної опінії в Америці в теперішню хвилю замінним фактом є ослаблення впливів о. Чарлза Коклина. Видно це з того, що кандидат о. Коклина на номінацію Демократичної Партії на уряд сенатора в Дітроїті програє.

ДЛЯ „ПОСТІЙНОГО” КУРЕННЯ
Легке Курення!
В ті напружені часи протам вашого дня, коли берете одну сигаретку за другою... подумайте про ваше горло... і беріть Lucky. Легке Курення є більше чим добрий смак. Легке Курення дає охорону для вашого горла.

Локкі для Вас

— Це є Легке Курення! —

Коли тямні вимоги ведуть до постійного курення —

Коли ви запалюєте одну сигаретку від другої, працюєте під натиском — під напруженням... як ви будете цінити всю охорону, що його дає це велике смашне легке курення! Тому що в кожній освіжуючій затяжці ви відчуєте правдиву гладкість ніжних середніх листків тютюну... ласкаве, лагідне курення... ідеальне легке курення, що є без деяких жорстких подряжників усунених виключно процесом Lucky Strike „Toasting”. Коли скоро працюєте і скоро курите, пам’ятайте беріть легке курення... пам’ятайте беріть Lucky!

Виграв „Свістейкс” 5 разів з ряду!

Мр. Клей Морріс, 19 років віку, з Доусон Спрінг, Кентонд, в справжній щасливцеві. Він виграв 5 тютюнів з ряду в Lucky Strike „Свістейкс” — 8 разів загалом. Мр. Морріс пише, що всі його приятелі пробувають, щоб він виповнив їх вступ.

Чи ви вступили вже? Чи ви виграли ваші Lucky Stripes — плоску бляшанку з 50-ма прекрасними Lucky Stripes?

Натонуйте на „Your Hit Parade” середі і суботу вечерами — вичайте ці тони — тоді спробуйте ваш Lucky Strike „Свістейкс” — і якщо ви вже не курите Lucky, купіть пачку сьогодні і спробуйте їх також. Можливо, що вам чогось бракувало. Ви будете вдячні перевагам з Lucky — Легке Курення, з багатого, цілком-дозрілого тютюну.

Luckies — легке курення

З БАГАТОГО, ЦІЛКОМ-ДОЗРІЛОГО ТЮТЮНУ — „IT'S TOASTED”

Коли це получить з низьким числом голосів, відданих при „соломянім” голосуванні тижневика „Литерері Дайджест”, то здається, що зменшення політичного впливу о. Коклина не можна заперечити.

ЩЕ ПИТАННЯ ВІДНОШЕННЯ РИМУ ДО О. КОКЛИНА.

Здавалось, що з поворотом до Америки єпископа Дітроїту питання, як відноситься Ватикан до політичної діяльності о. Коклина, втихне. Показується, що воно не втихає, бо як тільки з Ватикану прийде якийсь достойник католицької церкви, зараз газетярі питаються його за Ватикан і о. Коклина й справа наново оживає.

У четвер, наприклад, вернувся до Америки єпископ Шремб з Клівленду. Коли його спитали за те, яке припорушення дав Ватикан дітроїтському єпископові щодо о. Коклина, клівлендський єпископ заявив, що він не знає. Чи він знає, які розмови мав дітроїтський єпископ у Ватикані? Ні, він не знає. „Я ніколи не питаю людини за її бізнес”, — говорив єпископ.

Питалися тоді клівлендського єпископа, як його о собисті погляди про політичну діяльність о. Коклина. Єпископ дав замітну відповідь: Мовляв, священник католицької церкви є теж горожанином і як такий має право забирати голос в усіх політичних справах. Однак він (клівлендський єпископ) не любить, як священник мішається в партійну політику, бере в ній живу участь, нападає на особи, словом, як священник веде політичну кампанію.

Щодо цієї відповіді замітне, кони проти каварень, бо, мов-

ляв, мовляв забувають свої жінки, пучи каву й балакаючи про політику без кінця. Державна прокуратурія нарешті наказала каварні, бо, мовляв, у них люди збираються на сплетні, котрі потім поширюються на всі постолюти Його Величства Короля Англії та приносять Йому великі шкоди.

ЧИ СПРАВДІ ТАК?

„По правді кажучи”, говорив клівлендський єпископ, „священник і духовник, якої церкви він не був би, має обов’язок цікавитися політикою, якщо він хоче бути добрим горожанином. Він повинен голосити суспільну справедливість та засади. Мало є людей так добре підготованих до цього, як власне священник”.

Коли воно справді так є, що священники й духовники, якої церкви вони не були би, є кваліфіковані вчити засад суспільної справедливості, то чому ж священники й духовники не є кваліфіковані мішати до партійної політики або говорити про особи?

ЧИ ПОМОЖЕ?

Чи здержить те, що клівлендський єпископ не любить, як священник говорить про партійну політику й особи, чи здержить це о. Коклина те робити?

Нині на це відповісти, тяжко. Однак, судячи про домі заборон, можна припустити, що не допоможе. Ось недавно вийшла в Англії книжка про історію кави, написана німецьким ученим Гайнріхом Едвардом Якобом. Пишеться у цій книжці про переслідування, які мала кави й каварні. Англійський уряд наприклад зав’язав був у 17-тм столітті знести каварні. Видавано за-

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАСВІ.

АКРОН, ОГАІО.

Збірка на будову Народнього Дому в селі Красній, повіт Коросно, Галичина.

Іван Цепко дарував ліса в селі на суму \$50; Олекса Цепко \$13.30; Олекса Цепко з родія \$23; К. Цепко \$10; Бр. Сош. св. Духа, від. 295 У. Н. Союзу, \$10; Г. Лесняк \$5; Теволив відкрити каварні наново.

Тому чи не краще буде духовній владі лишити о. Коклина в спокою? Адже люди не такі вже дурні, щоб не пізналися, чи добрі засади суспільної справедливості він голосить, та що варт його випадки на особи, хочби нею була особа Рузвелта.

Олекса Цепко.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На визвольну боротьбу.

З нагоди відчиту проф. Ол. Грановського в Нью Йорку отсі гості зложили на визвольну боротьбу по одному доларові: П. Мигаль, Д. Галичін, о. Весоловський, о. П. Понятишин, І. Миронюк, С. Ф., Р. Ковальчик, д-р Мишуга, проф. Ол. Грановський, С. Угорчак і П. Мартинюк; дрібними зібрано \$20.10. — Разом \$31.10.

КОГОЗ, Н. Й.

З забави на визвольну боротьбу.

На забаві в гр. В. Сташка в Когоз, Н. Й., гр. Футулуйчук та Галашин зібрали \$13.75 на визвольну боротьбу. Гроші ці переслав на згадану ціль через Центральну Управу ОДВУ П. Гуреш.

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ., І ОКОЛИЦЯ! УВАГА!

ОТСИМ ПОВІДОМЛЯЄМО ШЕРОВЦІВ ТРЕТЬОЇ СЕРІЇ

В AMERICAN UKRAINIAN BUILDING and LOAN ASSOCIATION of NEWARK, N. J.

ЩО IX СЕРІЯ

буде виплачена в цілості \$41,417.35

В СЕРЕДУ, ДНЯ 23-ГО ВЕРЕСНЯ (SEPTEMBER) 1936 РОКУ

В ГОДИНІ 9-ТІЙ ВВЕЧІР.

Пригадуємо теж усьому загалові, що відчиняється нова серія, до якої можна вступити з вкладкою від одного долара вище що місяця.

AMERICAN UKRAINIAN BUILDING & LOAN ASS'N of NEWARK, N. J.

МИХАІЛ ШУМЕЙКО, предсідник.

ВОЛОДИМИР СИДОРОВИЧ, секретар.

ІВАН ЛІСАК, касер.

М. Ярош.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

КЛІВЛЕНД, О. Рідно-шкільне виховання.

Минули для дітей безжурні дні вакацій. Вони знову пішли до школи, щоб набратися там більше знання. Враз з тим перед нами всіма знову вирине пекуче питання рідно-шкільного виховання нашої молоді. Є громадяни, що цікавляться цим питанням, пишуть дописи, заклички, творять комітети. Та протє наша школі далі знаходиться в оплаканому стані. Вона вбога, не виконує як слід своїх виховних обов’язків і має дуже мале число дітвори. Головна причина цього це наше недбалство, брак зацікавлення рідно-шкільною освітою наших найменших. Бо тут в Америці вже не можна говорити, що „нам не дозволяють учитися”, що закривають нам школи. Тут ворожа рука не сягає до душі наших дітей та не забороняє їм учитися того, чого собі родичі бажають. Протє справа наших рідних шкіл в Америці стоїть досить погане; хоч знаємо ми всі добре, що одним способом, щоб затримати нашу молодь при нас, є добре поставлена рідна школа, яка вповнювала б у молоді серця подри інду науку також, а довод до рідної культури та рідного краю їх батьків. Коли в молодому віці впоїться в дитину цю любов і цю науку, то вона не забуде цього і на старість.

Здається, що головною перешкодою, що ми не можемо поставити як слід нашого рідно-шкільного навчання в Америці, є недбалство родичів. Великий відсоток українських родичів попросту занедбує національне виховання своїх дітей. Такі недбалі родичі є не тільки серед несвідомих робітників, але також серед свідомої інтелігенції. Такі родичі поповнюють великий гріх супроти свого рідного краю, супроти дітвори, як теж супроти себе самих, бо дитина, в якій нема „пошани до культури батьків, кінець кінців загубить пошану до самих батьків.

З тим недбалством українська суспільність мусить боротися. Батьки дітей мусять звертати пильнішу увагу на рідно-шкільне виховання нарастаючих поколінь і замість нарікати, що наші школи вбогі і скромні, вони повинні розбудувати наше шкільництво та поставити його на висоті його завдання.

У нас у Клівленді нараховують українців кільканадцять тисяч. Але дітей в обох парохіальних школах є не більше як дві сотні. Чому? Причини вже подані вище. До того ще треба додати, що не раз родичі не посилають своїх дітей до школи тому, бо кажуть, що це церковні школи. Замість до церковної школи вони посилають своїх дітей до большевицької школи. Очевидно, у такій школі дитина пропадає не лиш для української нації, але й для американської. Бо в тих большевицьких школах учать дітей таких засад, які зовсім протівляються американському цивілізованому життю.

Щоб не було закидів, що в нас тільки церква займається рідно-шкільним вихованням, наше громадянство повинно зайнятися зорганізуванням світських шкіл. І в нас повинна бути, як і в краю є, Рідна Школа. Колиб до цієї справи взялися всі місцеві злучені організації, враз з Народнім Домом, то цілком певно можна булоб це перевести. Тому я кличу: зорганізуймо при Народнім Домі в Клівленді Рідну Школу, в якій учились би наші діти рідної мови, рідної культури, та пізналиб, як виконувати суто національні українські завдання на славу і добро нам та Україні. Можна ними заповнити парохіальні школи й інші. Коби тільки було кому подбати за цю справу.

ВІДОЗВА

села Стара Ропи до односельчан в Америці.

Дорогі Брати! З почину тих, що сиділи в тюрмі за минулорічні події, що сталися були на стрілецьких могилах, ми приступили до купна дому під чоталією „Просвіти“ в нашому селі. Хотіли ми, щоб цей дім стояв по середині села-немов та твердиня на сторожі наших історичних і культурних надбань, щоб ми далі могли боротися з нашим запалом і завзяттям за кращу долю. Досі ми не мали свого власного дому, де би ми могли зійтися та набрати національної свідомості: чи ми діти, яких батьків, ким за що, закуті?”

Цього року ми купили такий дім по середині села, давню муровану коршуму в Рухлі Яремової (коло Басараба, старого в'їта). Цей дім якраз надається на таку національну твердиню і ми хотіли за всю ціну втримати його у своїх руках, а то тому, щоб там, де колись наші діди пропинали своє майно й тратили свою честь, була нині „Просвіта“, в якій сталились би наші характери до боротьби за наші святі ідеали.

Цей дім коштує 3,400 польських злотих, що рівняється \$680. Ми думали, Еміль Билатимко, ти проші власними силами, однак перемислив, а то тому, що внаслідок великої кризи наше село попало у велику матеріальну скруту. Досі ми виплатили за половину. Хоч як ми стараємось, то так показує, що ми не будемо всілі виплатити самі другої половини. А коли ми цього не зробимо, то готові пропастись навіть ті гроші, що ми вже до тепер виплачували. Бо така була умова.

Тому саме ми отсею дорогого звертаємось до Вас, дорогі односельчани та країни, й просимо Вас, щоб Ви нам поможли у наших клопотах. Поможіть нам хочби найдрібнішою лептою та переведіть у себе, у ваших читальнях та парохіях, збірки на ту ціль. Датки просимо слати на ру-

ки нашого скарбника Михайла Туркаса, а листи на руки писаря Михайла Плитича. Наш комітет складається з таких осіб: Орест Мартинович, голова; Михайло Туркас, скарбник; М. Плитич, писар.

Остаємось зі щирим національним привітом, — Комітет.

В тій ціди завязався у Мікіз Ракс, Па., комітет, який поставив собі за завдання допомогти їм викупити заведений дім. До цього комітету входять: Василь Хоць, голова; Дмитро Сидір, скарбник; Михайло Хома, писар. Просимо слати датки, або пнати дальших інформацій у дисаря М. Хоми, 142 Ohio St., Mc Kees Rocks, Pa.

Пристаюк кризь соф стогне, потім кричить: „Рятуйте! рятуйте!“ Затрівожена жінка будить чоловіка й питається: „Ах, що з тобою?“

— Ах, — відповідає зіпрілий чоловік — мені снилося, що Степан Каштанський вівхав автомат на дерево й розбився.

— Який Каштанський? — питається жінка.

— Е, що я той буду говорити, який Степан Каштанський. Ти його не знаєш. Я сам знайомився з ним шойно у сні!

У малому місті приходить гість до торговлі набуду та яєць.

— Може маєте смердючі яйця?

— Знайдуться, самособою. Крамар запакував яйця, гість питається: — А чи не міг би я ще де тут у вашому місті дістати таких яєць?

— Це виключене! Моя крамничка одинока в нашому містечку. Та прошу мені сказати, пане, чи ви не думаете йти нині до театру на „Гамлета“?

„Ні, я буду грати „Гамлета““.

Чоловік купив жінці футряний ковчир із лиса. Жінка оглядає і каже:

— Цей лис фальшивий!

— То така вже лисича вдача, — відповідає чоловік.

ЧИ У ВАШІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ШКОЛІ Є ТАКІ ШКІЛЬНІ КНИЖКИ?

- ЯК НЕМА, ТО ЗАМОВТЕ НА НАСТУПНИЙ ШКІЛЬНИЙ РІК У КНИГАРНІ „СВОБОДА“.
- ПЕРША КНИЖЕЧКА (Буквар) М. Матвійчука (Також маємо нове видання першої читанки М. Матвійчука з 1935 року. Коли хочете нове видання, просимо зазначити при замовленні. Ціна та сама, 40 ц.) 40 ц.
  - ДРУГА КНИЖЕЧКА (читанка для II класу) М. Матвійчука 45 ц.
  - ТРЕТЯ КНИЖЕЧКА (читанка для III класу) М. Матвійчука 60 ц.
  - ЧЕТВЕРТА КНИЖЕЧКА (читанка для IV класу) М. Матвійчука 75 ц.
  - ІСТОРІЯ УКРАЇНИ для дітей у чотирох частях з дуже гарними ілюстраціями М. Фортуха: КИЇВСЬКЕ КНЯЗІВСТВО; ГАЛИЦЬКО-ВОЛИНЬСЬКА ДЕРЖАВА; КОЗАЧЧИНА; УКРАЇНА В НЕВОДІ. Це надзвичайно добре видання для вжитку в школах і для дітей. Кожна книжка коштує 20 центів. Ціна за всі чотири книжки разом 75 ц.
  - КОРОТКА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Ковпаченка 50 ц.
  - МАЛА ІСТОРІЯ УКРАЇНИ, І. Крип'якевича 45 ц.
  - ПОЧАТКОВА ГЕОГРАФІЯ з багатьма малюнками і картою, С. Рудницького 75 ц.
  - МАЛІЙ КАТЕХИЗМ християнсько-католицької релігії, укладений о. І. Рудовичем 35 ц.
  - БІБЛІЙНА ІСТОРІЯ старого і нового завіта, о. д-ра Я. Девицького 85 ц.
  - БІБЛІЙНІ ОБРАЗКИ. Перші почати науки релігії, о. С. Біленького 35 ц.
  - ХРИСТІЯНСЬКО-КАТОЛИЦЬКА НАУКА ВІРИ в біблійних оповіданнях, о. С. Біленького 50 ц.
  - РАХОВІ ЗАБАВИ. Декотрі мають пісні 20 ц.
  - ВЕСЕЛА БАНДУРА, співачок з нотами 20 ц.
  - МАЛІЙ БАНДУРИСТ, збірка пісень для дітей, видання „Світ Дитини“ 25 ц.
  - СЕРЕДЕННИЙ ВІНОЧОК. Веселі святиочних бабчань для українських дітей: На іменини або уродини матері, батька, дідуся, бабусі, тети, сестри, брата, дителі, вчителі, товаришки. Також вчорічні, великодні і різдвяні побажання. Писемні привіти на Стато Матері і декламації 35 ц.
  - МАЛІЙ ДЕКЛЯМАТОР, збірка віршів до декламацій на всім національній й шкільній свята та обходи. Підібрав і впорядкував М. Таранько. Видання „Світ Дитини“ 25 ц.
  - МЕТОДИКА правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говорів, списи вписові. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учительського звання. Д-ра К. Кислевського. Ціна 65 ц.
  - МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК до навчання перших початків українського письма, М. Матвійчука. Ціна 75 ц.

“СВОБОДА”, 31-33 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

1,000 IN CROATIAN AND UKRAINIAN PARADE

Dancers and Singers Lead Gay Procession Through Streets of World.

More than 1,000 Croats and Ukrainians, all in bright, native costumes, celebrated their special day yesterday in the Streets of the World at The Great Lakes Exposition.

Each group presented its own program in the international Circle and through the streets and then joined in a musical program broadcast over WHK.

The Ukrainian group brought its national choir, dancers, an orchestra and soloists. They paraded first through the exposition midway and then through the Streets of the World, adding color to the large Sunday crowd at the exposition.

Dance with Belgian Group

The Croats likewise paraded through the Streets of the World in native garb and brought with them St. Paul's Choir, the Zagrab Lorain Choir, the Zagrab Cleveland Orchestra, the Katarina Orchestra of Rankin, Pa., and ten pairs of native dancers.

Both groups staged several numbers in the International Circle, and in the evening combined with the Belgian dancers in special review of music and dances.

Omer Malisky headed the Ukrainian group. John Cicich was in charge of the Croatian delegation.

(Cleveland Plain Dealer, Monday, September 14, 1936).

SUMMER FOLKS WERE DELIGHTED WITH CONCERT.

Folk dances and songs that were a joy to see and hear and seemed to be as much of a joy to perform were presented by a brightly-costumed Ukrainian ballet chorus from Boston in the Hawthorne Inn casino Saturday evening before about 175 people, mostly summer residents.

The concert had threefold significance: It was the 1936 presentation of the Cape Ann-North Shore Music Festival association, of which, Mrs. William Arms Fisher of Rockport and Boston is the prime mover. It was a farewell concert for Rev. Fr. Joseph Zelechivsky, director of the Ukrainian Church club, and rector of the Ukrainian Orthodox Holy Trinity church in Boston, marking his impending departure for Pittsburgh, Pa., pastorate. It was an event of the golden jubilee of the Hawthorne Inn.

Three Kinds of Entertainment

The program was divided into three kinds of entertainment: singing by a mixed chorus happily strong in male voices; dancing by groups, numbering from one couple to eight, mixed and of the same sex; and solo dances by Ivan Zelechivsky, seven-year-old son of the rector.

The intricate and energetic routines danced by Ivan were spectacular and won him enthusiastic applause. Ivan was one of the great attractions at the Ukrainian exhibit during the Century of Progress exhibition at Chicago. He practices several hours a day and has the ambition of being a second Mordkin. He has danced in public since he was four. His work is characterized by the true step and rhythm of the Cossack.

Rhythm in dances was of the kind that sets feet tapping—at least inspires a desire to tap. A fast melody was repeated time and again by the accompanying orchestra while the dance went on with whirling and crouching and stamping. The chorus had a resonance that makes it pleasing, and ran the gamut of emotions from plaintiveness to full-throated joyousness. Songs and dances presented were true folk art, handed down through generations by people who found joy and self-expression in their performance, and did not perform just for a career.

Mrs. Fisher is making plans for a third large music festival next year. She points to the success of the Berkshire music festival in Lenox, when the Boston Symphony orchestra attracted 4,000 people from 19 states. Mrs. Fisher feels that summer resorts must provide entertainment for visitors, and that Cape Ann and the North Shore have natural advantages that combined with high quality of music will bring people here.

P. V. K. (Gloucester Daily Times, Saturday, August 29, 1936).

Все в порядку.

Касієр банку не прийшов до праці. Вподудне впадає возний до канцелярії директора банку й каже:

— Нашого касієра переїхало авто і його відвезли до шпиталю.

— Ах, яке щастя! — відповідає директор — я вже думав, що він утік!

Забобони.

— Ах, я збила зеркала, тепер напевно матиму сім літ нещасливих!

— Не вір у такі забобони. Одна моя приятельня також збила зеркала і не мала сім літ нещасливих. На другий день уже згинула в автомобільній катастрофі.

LEHIGH VALLEY RAILROAD
WILKES-BARRE
SCRANTON and PITTSBURGH
\$3.00 ЗВОРОТНИЙ ТИКЕТ
в СБІОТУ, 26-го ВЕРЕСНЯ
Lv. New York (PENNA. STA.) 4:50 16:45 P.M.
Newark (PENNA. STA.) 5:07 17:02 P.M.
Sault Plainfield 5:38 17:32 P.M.
Доропорт в неділю ввечір.
Lv. Scranton (Laurel Line) 5:00 P.M.
Pittston (L.V.R.R.) 5:47 P.M.
Wilkes-Barre 6:10 P.M.
Тикети до буди в Lehigh Valley Ticket Office.

LEHIGH VALLEY RAILROAD
The Route of The Black Diamond

Присяга.
Суддя: Чому обвинувачений увів свою жінку?
Обвинувачений: Прошу пана судді, подружжя життя вже почало було бути для мене скучне.
Суддя: То треба було старатися дістати розвід!
Обвинувачений: Розвід? Ніколи в світі! Так я при шлюбі присягнув був їй, що не покину її, доки жити буде!

ДРІБНІ ОГЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ ЖІНКИ
в середній віці, до роботи в хаті при українській родині. Робота зимою і літом. Платня \$20 місячно, мешкання і удержання. Прошу з'явитися на адресу: 219-23
KOSALIA SHUTKA
GREAT MEADOWS, N. J.

Д-Р ЮРІЙ АНДРЕЙКО
УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР,
ХІРУРГ І АКУШЕР
321 E. 18th STREET,
Between 1st and 2nd Avenues,
NEW YORK, N. Y.
Tel. GRAMERCY 5-2410.
Урядові години: рано від 10 до 12 ввечір від 6 до 8, а в неділю рано від 10 до 12.

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
І ХІРУРГ
Д-Р ІВАН КАЧМАРИК
ВІДКРИВ СВОЮ КАНЦЕЛЯРІЮ
213 Lackawanna Ave.,
OLYPHANT, PENNA.
Приймає пацієнтів рано:
від 9-10, попоудни: від 1-3.
І від 6-8.
Телефон: Olyphant 320.

СТІННІ КАЛЕНДАРІ
НА 1937 РІК.

Буд найгарнішої частини золотоговерхого Києва, столиці всієї України, над Дніпром.

Величина календаря 15x20 в прекрасних фарбах, календаріом великий 3 1/2 x 1 1/2. Всі свята зазначено червоно, кожний день подає імя святого, листи зазначені рибкою і на кожній картці є спогади історичні.

Цей календар буде прикрасою в кожній українській хаті.

Ціна українського календаря з переставкою 25 ц., 5 за \$1.00, 12 за \$2.04, 25 за \$3.75, 50 за \$7.00, 100 за \$12.50.

Маємо на складі багато інших календарів до вибору.

Агенти і скеларі хай пишуть по каталог до: 204-
UKRAINIAN BAZAAR,
2248 Grayling Ave., Detroit, Mich.

ПРИЯТЕЛІ

Ми переконалися, що як тільки хтось має з нами до діла, зараз стається одним з наших багатьох приятелів.

Це діється тому, що ми обслуговуємо людей уже довгі роки і завжди стараємось, щоби зеднати собі якнайбільше приятелів серед усіх тих, котрим ми даємо услугу.

STEPHEN J. JEWUSIAK & SON
FUNERAL DIRECTORS
77 Morris St., Jersey City 34 E. 25 St., Bayonne
Phone: Bayonne 4-5889 Phone: Bayonne 3-0840

ДАЙТЕ АМЕРИКАНЦЯМ ЗНАМЕНИТУ БРОШУРУ:
THE UKRAINIAN QUESTION
AND ITS
IMPORTANCE TO GREAT BRITAIN
by LANCELOT LAWTON (London)
яку шойно надіслано з Англії. Ціна з пересилкою 50 центів.
Замовляти: "СВОБОДА",
31-33 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.
УВАГА: Брошура та надіється найкраще для наших політичних Клубів, як теж для ужитку молоді та всіх тих, що хотіли б представити Америцянцям українську справу коротко, ялярно й зрозуміло. Є таж теж подібні міжнародні постанови, що відносяться до українських поневалящих зейдел.

ТАРЗАН І ЛЮДИ-ЛЕОПАРДИ.

Убити білого чоловіка значило для нього не більше як убити маалу. Одначе тому, що Тарзан був придавленій деревом і від нього не грозила чорному ніяка небезпека, він не спшився з виконанням цього засуду смерті. Та в хвили коли він так роздумував, почув а уст Тарзана такі слова: „Йди на другий бік, а влучиш краще в мое серце“.

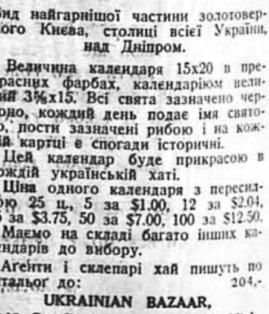
Коли Орандо почув, що білий чоловік говорить директором племені Утенгас, він зі здивуванням автоматично опустив лука вниз. Що це за чоловік? — думав собі чорний. Інші просили би пощади, а він ні. Чорний заговорив: „Чи ти хочеш смерті тому, що маєш великий біль?“ Тарзан нічим зором поглянув на чорного й по хвили сказав:

„Я не маю великого болю, і не хочу ще вмирати, але знаю, що ти вбеш мене. Тому краще буде, коли так мене вбеш, що я не зазнаю великого болю“. „А ти не боїшся вмирати?“ — запитав чорний. „Боїтись? Чого? Все мусить умерти. Як би ти мені сказав, що я житиму вічно, то тоді, можливо, я боявся би покидати цей світ“.

Тарзан почав запричмувати інакше чорного певні сумніви, чи має він убивати Тарзана, чи ні. В Тарзана зродилася нова надія, що він пережне цю чергову пригоду, а навіть використав чорного для своїх розшуків хижацької смерті. Та після хвилевого сумніау чорному знову прийшла гадка, що Тарзана треба таки вбити.

ПЕТРО ЯРЕМА
УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
ЗАНІМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ
В BRONX, BROOKLYN, NEW YORK І ОКОЛИЦЯХ
129 E. 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel. Orchard 4-2565
BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 PROSPECT AVENUE
(cor. E. 155 St.), BRONX, N. Y.
Tel. Ludlow 4-2565.